

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра психології розвитку та консультування

**ОСОБИСТИСНЕ ЗРОСТАННЯ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник наукових праць
за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(Україна, Житомир, 21 квітня 2020 р.)**

**The 4th International Scientific Online Conference
PERSONAL GROWTH: THEORY AND PRACTICE
Collection of Conference Papers
(Ukraine, Zhytomyr, April 21st, 2020)**

Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І.Франка
2020

УДК 159.923.2

О 72

*Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету ім. Івана Франка
(протокол № 4 від 30 квітня 2020 року)*

Рецензенти:

Ставицький О. О., доктор психологічних наук, професор, професор кафедри суспільних дисциплін Національного університету водного господарства та природокористування

Камінська О. В., доктор психологічних наук, професор кафедри загальної психології та психодіагностики Рівненського державного гуманітарного університету

Тичина І. М., кандидат психологічних наук, доцент, декан соціально-психологічного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка

О 72 Особистісне зростання: теорія і практика: Збірник наукових праць [за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Житомир, 21 квітня 2020 р.)] / Ред. колегія: Л. П. Журавльова, Г. В. Пирог, Т. М. Шапран / М-во освіти і науки України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соц.-псих. факультет. Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2020. 280 с.

У збірнику подано наукові праці учасників IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, яка відбулася 21 квітня 2020 року в м. Житомирі на базі Житомирського державного університету імені Івана Франка за ініціативи кафедри психології розвитку та консультування. Збірник адресовано науковцям, фахівцям-практикам, здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними науковими досягненнями, проблемами і перспективами в психології, педагогіці, соціальній роботі, управлінні та ін.

Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за науковий та літературний зміст опублікованих матеріалів несуть їх автори. Думки редакторів можуть не збігатися з позицією авторів.

УДК 159.923.2

©Автори публікацій, 2020

© Кафедра психології розвитку та консультування
Житомирського державного університету імені Івана
Франка, оригінал-макет, 2020

Розділ 3. ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ТА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ	120
Бодашевська Ю. ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ В РАННЬОМУ ЮНАЦЬКОМУ ВІСІ ..	120
Давиденко А. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ПІД ЧАС КРИЗИ «СЕРЕДНЬОГО ВІКУ»	124
Ісаєвич С. ПСИХОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ	127
Кашук К. РОЛЬ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ	130
Мірошниченко О. АДАПТАЦІЯ РІЗНИХ ТИПІВ ОСОБИСТОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ЗИМІВНИКІВ ДО УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В АНТАРКТИЦІ	132
Овод Ю. ПЕРЕВАГИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЗАСОБУ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	136
Пирог Г. ЕМПАТІЯ І ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГІВ СИСТЕМИ ОСВІТИ	139
Радчук Г., Козак О. РОЗВИТОК АСЕРТИВНОСТІ В КОНТЕКСТІ АКТУАЛІЗАЦІЇ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	142
Самойлюкевич І. ТЕХНОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ НАВЧАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	145
Узбеков А. РОЛЬ ИЗУЧЕНИЯ ДРЕВНИХ ЛИТЕРАТУРНЫХ ПАМЯТНИКОВ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ СТАНОВЛЕНИИ СТУДЕНТА-ФИЛОЛОГА	148
Шикирава Н. ОСОБЛИВОСТІ ЕМПАТІЇ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	150
Шпак М. ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СКЛАДОВА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СТРЕСОВИХ СИТУАЦІЯХ	153

Кашук Катерина Миколаївна

кандидат економічних наук,

старший викладач кафедри економіки, менеджменту та маркетингу

Житомирський державний університет імені Івана Франка

м. Житомир, Україна

РОЛЬ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ

Наукові дослідження останніх двох десятиліть показують, що успішність людини в сучасному суспільстві визначається вже не стільки академічними знаннями в тій чи іншій області та рівнем загального інтелекту (IQ), скільки умінням управляти своїм емоційним станом і емоційним станом інших людей, мотивувати їх на виконання складних задач, проявляти високу стійкість до стресів в умовах постійних системних змін, демонструвати високу адаптивність і ефективність у спілкуванні. Згідно з дослідженням, проведеним Данієлом Гоулманом (Daniel Golman), емоційна компетентність (EQ) в два рази важливіше природного інтелекту (IQ) [1].

Поняття емоційного коефіцієнта EQ (англ. Emotional Quotient, за аналогією з англ. Intelligence Quotient, IQ) ввів в ужиток Р. Бар-Он у 1988 році. У 1990 р. побачила світ робота П. Саловея і Дж. Маєйра «Емоційний інтелект» (англ. Emotional Intelligence), яка задала тон подальшим дослідженням і розробкам. У моделі Р. Бар-Она емоційний інтелект включає некогнітивні здібності, знання і компетентність, що дають людині можливість успішно справлятися з різними життєвими ситуаціями. Виходячи з такого розуміння, автор виділяє п'ять компонентів емоційного інтелекту:

- 1) пізнання себе: усвідомлення своїх емоцій, впевненість в собі, самоповага, самоактуалізація, незалежність;
- 2) навички міжособистісного спілкування: емпатія, міжособистісні взаємини, соціальна відповідальність;
- 3) здатність до адаптації: рішення проблем, зв'язок з реальністю, гнучкість;
- 4) управління стресовими ситуаціями: стійкість до стресу, контроль за імпульсивністю;
- 5) переважаючий настрій: щастя, оптимізм [2].

На основі аналізу вітчизняних і зарубіжних теорій можна зробити висновок, що емоційний інтелект – це здатність сприймати і розуміти власні емоції, емоції іншої людини і групи, а також керувати ними. Виходячи з цього, виділяються чотири складових його розвитку: 1) розуміння власних емоцій; 2) управління собою (в тому числі управління стресом); 3) розуміння інших людей (включаючи емпатію); 4) управління емоціями інших і взаємовідносинами.

Серед компетенцій, пов'язаних з емоційним інтелектом, варто зупинитися на п'яти ключових:

- 1) самоусвідомлення (розуміння своїх почуттів, використання цих знань в якості керівництва при прийнятті рішення);
- 2) саморегуляція (здатність керувати власними емоціями і стресом);
- 3) мотивація (використання емоційних переваг для спрямування діяльності в напрямку поставлених цілей);
- 4) емпатія (співпереживання, співчуття, здатність зрозуміти точку зору інших людей);
- 5) соціальні навички (впевнене володіння емоціями у стосунках, використання цих навичок для переконання та керівництва, ведення переговорів і згладжування суперечок, співпраці та колективної роботи) [3].

Емоційний інтелект відіграє важливу роль і в роботі менеджера в освіті, тому вважаємо за необхідне відзначити й інші його складові:

- 1) система цінностей людини, в якій провідними виступають здоров'я, любов, щасливе сімейне життя, цікава робота;
- 2) впевненість в своїх силах;
- 3) здатність мислити категоріями успіху;
- 4) вміння не відмовлятися від поставлених цілей при перших невдачах;
- 5) позитивне мислення;
- 6) комунікативні здібності та культура поведінки (товариськість, гнучкість, вміння будувати сприятливі стосунки в колективі, правильно поставлена мова);
- 7) емоційно-вольові якості (цілеспрямованість, працьовитість, педагогічний оптимізм, рівноваженість, організованість).

Керівник, здатний оптимально відтворити потрібні в той чи інший момент емоції, більшою мірою буде готовий до ефективної взаємодії з персоналом закладу. Велике значення в діяльності менеджерів в освіті надається здатності свідомого управління не лише своїми емоціями, а й емоціями співробітників. Це є основою для вибудовування довгострокових відносин з колегами, залучення нових партнерів, зміцнення сприятливого соціально-психологічного клімату всередині закладу, взаємодії співробітників.

Участь керівників навчальних закладів в ситуаційному управлінні вимагає від них ситуаційного розуміння і управління емоціями, яке полягає в здатності розкласти складні емоції на прості елементи, впізнати змішані емоції та використовувати їх при прийнятті рішень. У процесі роботи менеджеру важливо розпізнавати емоції співробітників для використання найбільш оптимальних способів і методів навчання та управління.

Література

1. Гоулмен Д. Эмоциональный интеллект. М.: АСТ, 2009. 478 с.
2. Розвиток лідерства. К., 2012. 400 с.
3. Bar-On R. Emotional and social intelligence: Insights from the Emotional Quotient Inventory. *Handbook of emotional intelligence*. San Francisco, 2000. P. 363-388.